

Egyetemi doktori (PhD) értekezés tézisei

**Az állatkinzás bűncselekmény igazságügyi
vonatkozásai**

Dr. Loráczkó Gábor

Témavezető: Prof. Dr. Ózsvári László

Társtémavezető: Prof. Dr. Rácz Bence

ÁLLATORVOSTUDOMÁNYI EGYETEM

Állatorvostudományi Doktori Iskola

Budapest, 2023

Témavezetők:

.....

Prof. Dr. Ózsvári László, PhD, egyetemi tanár,
tanszékvezető

Állatorvostudományi Egyetem, Törvényszéki
Állatorvostani és Gazdaságtudományi Tanszék
témavezető

.....

Prof. Dr. Rácz Bence, PhD, egyetemi tanár

Állatorvostudományi Egyetem, Anatómiai és Szövetani
Tanszék

társtémavezető

Készült 8 példányban. Ez a számú példány.

.....

Dr. Lorászkó Gábor

1. A doktori értekezés előzményei és célkitűzései

Az állatkínzás jelentősége több síkon is vizsgálható: az állatokat, azon belül a kutyákat közvetlenül érintő események szintjén, az állatkínzást okozó, vagy más módon azzal kapcsolatba kerülő személyekre vonatkozóan, valamint a társadalomra gyakorolt hatását illetően. A társadalom számára kiemelt szerepére utal, hogy az Országgyűlés az Állatok védelméről és kíméletéről szóló törvényt ellenszavazatok nélkül fogadta el, később a szigorítását egyetlen ellenszavazattal, ami kiemelkedő támogatottságot jelez a rendszerváltást követő magyar politikai életben.

Állatkínzás bűncselekménye akkor állapítható meg, ha egy bántalmazó cselekedet vagy az állattal való bánásmód egyszerre indokolatlan és az állat maradandó egészségkárosodásának vagy elpusztulásának kockázatával is jár. Súlyosbító körülményként növeli a büntetési tételeket, ha az állat különös szenvedése is bekövetkezett, vagy több állatnál is megvalósult a maradandó károsodás vagy pusztulás.

A bűncselekmény két elkövetési módja közül a bántalmazás következményei traumatológiai és kórbonctani, kisebb mértékben magatartási

vizsgálatokkal könnyebben megismerhetők, az összefüggések általában közérthetőbben bizonyíthatók és mutathatók be, mint a nem megfelelő bánásmód miatti kockázatok és károsodások. A dolgozat ezért a második elkövetési formára vonatkozóan is növelni kívánja az ismereteket.

A kutatás célkitűzései a következők voltak:

1. Az állatkínzással kapcsolatos rendőrségi felderítő munka megismerése: miként kezdődnek az eljárások, mennyi idő alatt és milyen szempontok szerint dönt a nyomozó hatóság az elutasításról és az eljárás megindításáról, milyen tapasztalatokat szerzett az állatkínzás bűncselekmény tényállása elemeinek értékelése során, hogyan vonta be az igazságügyi szakértőket és milyen arányban adta át az esetet a vádhatóságnak. Ezen túlmenően a büntetlen és a büntetett előéletűek állatkínzáshoz való viszonyulása közötti különbségek, a nyomozó munka eredményességének fokozásához szükséges feltételek feltárása.
2. Az ügyészség vádelőkészítési és vádképviselési tapasztalatainak megismerése a jogerősen zárult állatkínzási eljárások során, véleménye az igazságügyi szakértők tevékenységéről.

3. Az állatkínzással kapcsolatos bírósági tárgyalási szakasz vizsgálati és bizonyítási jellegzeteségei, az ítélelhozatal mechanizmusa, és az eljárásban közreműködőkkel kapcsolatos bírói tapasztalatok feltárása.
4. A civil állatvédők motivációja, elkötelezettsége, a véleményük kialakítási folyamata és az azt befolyásoló tényezők felmérése, összevetve a hatóságok adataival.
5. Az illegális nemzetközi kutyakereskedelemben szerepet játszó életkor meghatározásának lehetősége fogazat alapján 4 hónapos korig kistestű kölyökkutyák esetében.

2. Az értekezés eredményeinek összefoglalása

2.1. Rendőrkapitányságok tapasztalatai állatkínzás vizsgálata során

Kérésünkre az Országos Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Főosztálya 23 kérdést tartalmazó kérdőívet juttatott el Magyarország mind a 155 rendőrkapitányságához, majd annak a 99-nek a válaszait vissza hozzánk, melyek alapján a 2013.07.01. és 2021.12.31. közötti időszak 1169 esetének nyomozói tapasztalatait összesítettük. A rendőrség állatkínzással döntő többségében (85,0%) bejelentésre, ritkán (13,0%) saját észlelése során kerül kapcsolatba. A névvel (29,0%) és a névtelenül (18,0%) vállalt bejelentések aránya nem különbözött szignifikánsan egymástól. Az állatkínzást a rendőrkapitányságok döntő többsége fontosnak (53,5%) vagy nagyon fontosnak (16,2%) tartja, Eljárás megindításáról általában (70,5%) egy héten belül, igen ritkán (7,4%) egy hónapnál hosszabb idő alatt döntés születik. A rendőrség a bejelentések 77,0%-ban indít eljárást, melyek 67,0%-a vádemeléssel ér véget. Eljárás meg nem indításának a fő oka a bejelentett a bűncselekmény gyanújának hiánya (41%) és szignifikánsan kevésbé az adatok elégtelensége (27%).

Igazságügyi szakértőt szignifikánsan gyakrabban vonták be általánosságban a megszüntetéskor, mint az eljárás megindításakor, és szignifikánsan kevesebb rendőrkapitányság mellőzte teljesen a megszüntetéskor, mint elindításkor. Az eljárást szignifikánsan gyakrabban szüntették meg a bánásmóddal elkövetés gyanújánál, mint a bántalmazásnál. A különös szenvedés megállapítását szignifikánsan többen találták nehéznek, mint a tényállás többi szakmai elemét. Az eljárás megszüntetése az esetek 80%-ban nem tart három hónapnál tovább, és a vádemelések 86%-ára egy éven belül sor kerül. Az állatkínzás bűncselekménnyel történő gyanúsítás, az eljárás alá vont személy gyanúsítottá válása eltérő reakciót váltott ki. Szignifikánsan nagyobb arányban fogadták közönnyel a büntetett előéletűek, mint a büntetlenek, akik szignifikánsan nagyobb arányban tiltakoztak a gyanúsítás ellen. Az állatkínzás bűncselekményéhez leggyakrabban csalás, emberkereskedelem, garázdaság, kényszermunka, okirat hamisítás, orvhalászat, orvvadászat és rongálás bűncselekmények társultak. A nyomozói munka hatékonyságát növelni képes körülmények kapcsán a legfontosabbnak a nyomozói kapacitás bővítését (70,5%) és más hatóságokkal való együttműködést (69,2%)

tartották a rendőrök. Ez a két feltétel szignifikánsan nagyobb jelentőségű a speciális képzésre (50,0%), pontosabb bejelentésekre (44,9%), igazságügyi szakértőkre (35,9%) és a műszaki eszközökre (24,4 %) vonatkozó lehetséges fejlesztéseknél. A speciális képzést is szignifikánsan értékesebbnek tartották a technikai bővítésnél.

2.2. Az ügyészségek tapasztalatai állatkínzás vizsgálatára során

Legfőbb Ügyészség Adatvédelmi és Biztonsági Osztályának közreműködésével 13 kérdésből álló kérdőívet állítottunk össze, amellyel az állatkínzás bűncselekmény nyomozati és bírósági szakasza során a tényállás bizonyításának részleteit vizsgáltuk 2019 decemberében. A kérdőíveket a Legfőbb Ügyészség juttatta el az ügyészekhez, akik közül 184 ügyész, valamint a Központi Nyomozó Főügyészség töltötte ki ezeket, 591 jogerős ítélettel zárult eljárás tapasztalata alapján.

Az ügyek abszolút számát tekintve első helyen végzett Budapest, míg népesség arányosan a legtöbb bírósági szakba jutó eljárást Vas és Jász-Nagykun-Szolnok

megyében indították. A vád szerint az elkövetés országosan 47%-a bánásmóddal, 53%-a bántalmazással valósult meg, de megyénként e vonatkozásban jelentős az eltérés. Állatkínzás vádjával túlnyomó többségében (73,0%) kutya miatt indult bírósági eljárás. Az ügyészségek véleménye szerint a tárgyalási szakban érdemi újdonság csak az esetek 7,3%-ban került elő, melyek közül a beismerő vallomás volt szignifikánsan a legjelentősebb. Szakértői vélemény az eljárások több, mint felében készült. A szakértő személyes meghallgatását az ügyek során általában (78,1%) nem tartották szükségesnek, többszöri szóbeli idézését pedig csak kivételesen ritkán (3,1%). A meghallgatásnál főként a szakvélemény megerősítése (75,6%) vagy új információ értékelése (19,8%) volt a feladat, esetleg a hiányosságok pótlása (4,7%). A szakértői vélemények hiányosságai az állatkínzás tényállás valamennyi szakmai elemére vonatkoztak, melyek közül az egészségkárosodás meglétének és a különös szenvedés lehetőségének kérdésében volt szignifikáns különbség. A szakértők szóbeli meghallgatásánál a különös szenvedés kérdése szignifikánsan hangsúlyosabb volt valamennyi más tényállási elemnél. A jogerős elmarasztaló ítéletek aránya 97,0% volt.

2.3. A bíróságok tapasztalatai állatkínzás vizsgálata során

15 kérdésből álló kérdőívünkre a Balassagyarmati, a Debreceni, az Egri, a Fővárosi, a Gyulai, a Kaposvári, a Miskolci, a Nyíregyházi, a Székesfehérvári, a Szekszárdi, a Szolnoki és a Zalaegerszegi Törvényszék 76 bírója válaszolt 2020-ban. Állatkínzás vádjával többségében (64,4%) kutya miatt indult bírósági eljárás. Az egészségkárosodás maradandóságának elbírálása tűnt leginkább nehéz feladatnak a releváns tényállási elemek közül. A tárgyalási szak a bíróság számára az esetek közel kétharmadában nem hozott új információt, az is leginkább új tanú jelentkezését jelentette. A nyomozati szakban tett valamely vallomás megváltozásának szignifikánsan nagyobb jelentőséget tulajdonítottak, mint a vádlott beismerésének vagy a szakvélemény módosításának. Nem kellett szakértőt kirendelni a tárgyalási szakban az esetek közel feléhez, mert a nyomozáshoz készített szakvélemény elegendő volt, de minden negyediknek a szóbeli meghallgatására is sor került, minden nyolcadikat pedig újra ki kellett rendelni, vagy közel ilyen arányban új személy kirendelésére került sor. Az eljárások közel negyedéhez nem is volt szükség

szakértőre. A szakértői véleménnyel szembeni kifogás mindegyik tényállásai szakmai elemmel kapcsolatban felmerült. Szignifikáns különbség ($p=0,0095$) csak az indokoltság (7,3%) és a különös szenvedés lehetőségét (29,3%) illetően állapítható meg. Nem megfelelőnek minősítették a szakértői vélemények 7,9%-át. Szóbeli meghallgatáson a legnagyobb hangsúly a különös szenvedés eshetőségén volt. A kérdőívet kitöltő bírák 92,1%-a hozott ítéletet, 94,3%-ban elmarasztalót, a felmentések háromnegyedére került sor bizonyítottság hiányában. Egyetlen bíró nyilatkozott úgy, hogy volt olyan vádlottja, amelyiket bűncselekmény hiányában mentett fel.

2.4. Az állatvédelemmel foglalkozó civilek tapasztalatai állatkínzás vizsgálata során

Civil állatvédő szervezetekben aktív személyek 150 fős mintáját vizsgáltuk online kérdőív segítségével 2021-ben. Szignifikánsan legmagasabb volt a 31-50 éves korosztály (56,8%), és az 51-70 éves korosztály (27,4%) is szignifikánsan nagyobb arányú volt a többihez képest. Állatvédők véleménye szerint az állatkínzás bűncselekmény kiemelten fontos (76,0%) vagy fontos

(22,7%). A bántalmazás felderítését a rendőrség szignifikánsan nehezebbnek ítélte, mint ahogy azt az állatvédők gondolták. Az állatvédőkben az állatkínzás által kiváltott alapérzelmek közül az öröm és az elfogadás teljesen hiányzik (0,0%). Legerősebb fokozataikat figyelembe véve a harag (83,8%), a szomorúság (67,9%) és az irtózás (75,4%) szignifikánsan erőteljesebbek a többinél, de az éberség, a félelem és figyelem is jelentős. Az állatvédők az eljárások indításának arányát átlagosan egyharmadra becsülték, a rendőrség háromnegyedes arányához képest. Az állatvédők véleménye szerint 29,3% lehet az állatkínzásért bíróság elé állítottak elmarasztalási aránya, amely a bíróságok válasza alapján valójában 94,3%. Az állatvédők többsége (70,2%) szerint az állatkínzásért kiszabott büntetéseknek gyakorlatilag nincs visszatartó hatásuk, háromnegyedik a letöltendő börtönbüntetésben látná a visszatartó erőt. Az állatkínzás gyanújával indított eljárásokban az állatvédők alig kétharmada szerint az állat biológiai igényeinek ismerete szükséges, ötödük szerint nem fontos. A közösségi médiában az állatkínzással kapcsolatos információkat mérlegelve (40,2%) és mérlegelés nélkül (34,4%) fogadók aránya nem különbözött szignifikánsan (egymástól). Az állatvédő civil

szervezeteket az állatvédők kb. egyharmada tartja rendkívül értékesnek, valamivel nagyobb számban pedig többségében hasznosnak. A döntő többség (83,8%) aktívan reagál a közösségi médiában állatkínzással kapcsolatos hírré, közel az ötödük tovább is adja.

2.5. A bánásmóddal elkövetett állatkínzás bűncselekmény új típusának vizsgálata

A kistestű kölyökkutyák illegális kereskedelmében szerepet játszó életkor meghatározással foglalkoztunk. A négy hónaposnál fiatalabb kölyök kutyák életkorának becsléséhez kívántunk gyakorlatban könnyen használható módszert találni az illegális kutyakereskedelem elleni eszközként, és ehhez két, ismert életkorú kutyakölyök fejlődését kísértük figyelemmel négy hónapon keresztül. Egy yorkshire terrieren fekvési rendellenesség miatt végzett császármetszés révén a születési időpont bizonyossága miatt a kutyák életkora és a fogazatuk állapota biztonsággal összekapcsolható lett. A fej az élet első néhány hetében gömbhöz hasonló alakú és fogakat nem tartalmaz. Négy és fél hetesen hosszabb a szőrzet, előbukkannak a szemfogak és felül a mellettük levő

metszők. Hat hetesen még hosszabb a szőrzet, jelentősen hosszabbá válik a szemfog és előbújik a második metsző is a felső fogsorban. Hat és fél hetesen már nem gömb fejforma és látható a felső első metsző is. Hét hetesen az arc hosszabbá válik, és az alsó első metsző is megjelenik, majd 8 hetes korra a fogak tovább növekednek és a fej formája egyre tagoltabbá válik, egyre hosszabb szőr borítja. 2,5 hónapos korától kezdve a szőrzet már hosszú, feltűnik a fogak közti távolság, először jobban a felső fogsornál. 3 hónapos kor elmúltával a szőrzet olyan hosszú, hogy akár fésülni is lehet, és az alsó fogsornál is megfigyelhető a fogak közötti rés fokozódása, ami a felső metszők között kb. fél fog szélességének megfelelő. A 3 hónapos életkor alatti és az azt már betöltött kutyák fogai azonos mértékben fejlődtek ki, 3,5 fél hónaposan már csak az alsó első metszők nem nőttek sorba. A koponya növekedésével a fogak egyre inkább eltávolodtak egymástól. Három hónapos kor alatt az alsó fogíven még csak alig látható, de 3 hónapos kor után már igen. A felső fogíven a két szélső metsző (i2 és i3), az alsó fogíven a metsző (i3) és a szemfog (c) közötti távolság ítéhető meg legjobban.

3. Az értekezés új tudományos eredményei

1. A rendőrkapitányságok a bejelentések 77,0%-ban nyomozást rendelnek el, amelyek 67,0%-a vádemeléshez vezet. Az állatkínzás felderítésének javítását leginkább a nyomozói kapacitás növelése és más hatóságokkal történő együttműködés javítaná.
2. Az állatkínzással együtt leginkább a tiltott állatviadal, a lopás és a tiltott szerencsejáték bűncselekmények fordulnak elő. A büntetett előéletűek 3,5-ször nagyobb arányban közönyösek az állatkínzás bűncselekménnyel történő gyanúsításkor, mint a büntetlenek.
3. Tárgyalási szakban újdonság ritkán került elő: az ügyészek számára a beismerő vallomás, a bíróságoknak új tanú megjelenése volt a legfontosabb.
4. A bíróságok az állatkínzással vádoltak 95%-át ítélik el, legnehezebben az egészségkárosodás maradandósága bizonyítható.
5. A civil állatvédőknél az értelem meghatározó jelentőségűek, különösen a düh, az ellenszenv és a szomorúság. Ezekhez csekély éberség és figyelem,

valamint teljes elutasítás társul, ami befolyásolja reakcióikat.

6. Kistestű kutyafajtán a felső fogíven a két szélső metsző (i2 és i3), az alsó fogíven a metsző (i3) és a szemfog (c) közötti távolság jellegzetesen megnövekszik három hónapos korban.

4. Az értekezés témájában született publikációk

4.1. Lektorált, impakt faktorral bíró tudományos folyóiratban megjelent/elfogadott publikációk

Lorászkó, G., Vetter, S, Rácz, B, Sótanyi, P, Ózsvári, L (2023) Comparison of Police Data on Animal Cruelty and the Perception of Animal Welfare NGOs in Hungary. *Animals*, 13:1224. <https://doi.org/10.3390/ani13071224>

Lorászkó, G., Rácz, B, Ózsvári, L (2022) Changes in the Dentition of Small Dogs up to 4 Months of Age. *Animals*, 12:1417. doi:10.3390/ani12111417

Lorászkó, G., Rácz, B, Gerencsér, F, Ózsvári, L (2021) Bíróságok tapasztalatai az állatkínzás vádjával indult eljárások során Magyarországon. *Magy Allatorvosok Lapja*, 143:569-576

Lorászkó, G., Rácz, B, Gerencsér, F, Ózsvári, L (2021) Az ügyészség tapasztalatai az állatkínzás vádjával indult bírósági eljárások során Magyarországon. *Magy Allatorvosok Lapja*, 143:165-172

Kiss, A, Lorászkó G, Fodor, K (2020) Az állatvédelem társadalmi, jogi és közegészségügyi vonatkozásai. Magy Allatorvosok Lapja, 142:619-624

4.2. Lektorált, impakt faktoral nem bíró tudományos folyóiratban megjelent/elfogadott publikációk

Lorászkó, G (2017): Kutyakötelesség, Útmutató a felelős kutyatartás jogszabályi előírásaihoz. National Food Chain Safety Office (NÉBIH), 2017

4.3. Hazai konferencia prezentációk

Lorászkó, G, Szaniszló, F, Ózsvári, L, Rácz, B (2017) Kutyák allergiás bőrelváltozását kiváltó okok meghatározása vérvizsgálatok alapján. Sótonyi, P, Gálfi, P, Vörös, K, Magyar, T (szerk.) Akadémiai beszámolók, Klinikum, Budapest, Magyarország: Állatorvostudományi Egyetem, 2017. évi 44. füzet 11. oldal, <https://vmri.hu/files/fuzetek/ab-2018-klinikumok-vegleges-2018.pdf>

Lorászki, G., Ózsvári, L, Rácz, B (2017) Adatlapok állatkínzás gyanújának vizsgálatához. In: Sótonyi, P, Gálfi, P, Vörös, K, Magyar, T (szerk.) Akadémiai beszámolók, Élelmiszer-higiéniá, Állategészségügyi igazgatás, Budapest, Magyarország: Állatorvostudományi Egyetem, 2017. évi 44. füzet 13. oldal, https://vmri.hu/files/fuzetek/ab-2018-allathigienia-allattenyesztes-genetika-takarmanyozastan-vegleges_0.pdf